

**MESLEKİ ve TEKNİK EĞİTİME ÖĞRETMEN YETİŞTİREN
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ KURULUŞU, GELİŞİMİ ve
KAPATILMALARI**

**FOUNDATION, DEVELOPMENT AND ENDING OF HIGHER
EDUCATION INSTITUTIONS THAT EDUCATE TEACHER FOR
VOCATIONAL AND TECHNICAL EDUCATION**

Tayyip DUMAN

Gazi University, Department of Education, Ankara, Turkey, Email: tayyip@gazi.edu.tr

Öz

Cumhuriyet kurulduğunda sayıları sınırlı olan mesleki ve teknik okullara öğretmen yetiştiren bir okul bulunmuyordu. Bu problemin çözümü için 1927'den itibaren çeşitli yollara başvuruldu. Öğretmen yetiştirmek üzere Avrupa ülkelerine öğrenci gönderilirken, yabancı ülkelere öğretmen getirildi. Ancak bunlar geçici çözüm yollarıydı. Sonunda bu okullara eğitici yetiştiren öğretmen okulları açıldı. Bu çalışmanın amacı, bu okulları inceleyerek değerlendirmek ve kapatılmaları ile ortaya çıkan sorunları ortaya koymaktır. Tarama modelindeki bu çalışma, yazılı belge ve kaynaklara dayanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu okullardan ilki 1934-1935 öğretim yılında Kız Meslek Öğretmen Okulu, ikincisi 1937-1938 öğretim yılında Erkek Meslek Öğretmen Okulu, üçüncüsü ise 1955-1956 öğretim yılında Ticaret Öğretmen Okulu adlarıyla açıldı. İleriki yıllarda isim, öğretim süresi ve eğitim programlarında önemli değişiklikler ve gelişmeler gösteren, MEB'e bağlı bu kurumlar 1982'de Üniversitelere devredilerek Mesleki Eğitim, Teknik Eğitim, Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakülteleri olarak yeniden yapılandırılmışlardır. 27 yıl üniversite çatısı altında öğretmen yetiştiren bu fakülteler 2009 yılında da kapatılmışlardır. Bu kararla mesleki ve teknik eğitime öğretmen yetiştirmede 80 yıllık bir deneyime son verilirken, mesleki ve teknik okullar için meslek öğretmenlerinin nereden ve nasıl temin edileceği sorunu da gündeme gelmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Eğitim, Öğretmene Yetiştirme, Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu

Abstract

When Republic was established, there were limited numbers of vocational and technical schools. However, there were not any teacher education schools for these schools. There had been some approaches to solve this issue since 1927. Students were sent to study abroad and visitor teachers were invited. But, these were temporary solutions. Finally teacher preparation schools were opened. This study aims to analyze and evaluate these schools and bring forward the issues regarding to their closing. Scanning model was applied and written documents and sources were used for this study. First of these schools –Girls' Vocational Teacher Education School- was established in 1934-1935 and the second –Male Vocational Teacher Education School- was established in 1937-1938 and the third -Business Teacher Education School- was established in 1955-1956 academic years. These schools were established under the guidance of Ministry of Education and turned over to universities

and then they were closed down in 2009. This decision ended an 80 years of teaching experience in vocational schools and raised up the issue of teacher education programs for vocational schools.

Key Words: Vocational Education, Teacher Education, Higher Teacher Education Schools

---

Giriş

Köklü bir eğitim geleneğine sahip olan toplumumuzda mesleki-teknik eğitim ve bu alana öğretmen yetiştirme önemli bir yer tutmaktadır. Cumhuriyet döneminden önce, 19. yüz yılın ortalarına kadar lonca ve ahilik kapsamında çıraklık yoluyla yürütülen mesleki eğitim, bu tarihlerden itibaren okullaşmaya başlamıştır. Geleneksel Osmanlı eğitim kurumları dışında batı örneğinde açılmaya başlanan yeni mektepler kapsamında meslek okulları açılrsa da, bu okulların eğitim sistemi kapsamına alınması ve öğretmenlerinin yetiştirilmesi ancak Cumhuriyet döneminde gerçekleşmiştir.

Mesleki ve teknik eğitim alanında Cumhuriyet Hükümetlerini bekleyen sistemi kurmak ve geliştirmek gibi önemli bir problem bulunuyordu. Bunun için, ülkeye yabancı eğitim uzmanları davet edildi. Bunlardan özellikle Belçikalı teknik eğitim uzmanı Ömer Buyse'nin görüşlerinden çok yararlandı. Buyse bünyemize uygun bir mesleki teknik okul sistemi önerirken, bu sistemi işletecek öğretmenlerin yetiştirilmesini de düşünmüştü. Ancak yeni savaştan çıkmış yorgun bir milletin bu sistemi hemen kurması ve geliştirilmesi kolay bir iş değildi. Bunun için gerekli alt yapıdan yoksundu.

Cumhuriyet Hükümetleri sanat okullarını ele aldıklarında karşılaştıkları önemli problemlerden biri de öğretmen bulma problemiydi. Bu problemin çözümü için 1927'den itibaren çeşitli yollara başvuruldu. Bunun için; öğretmen yetiştirmek üzere Avrupa ülkelerine öğrenci gönderilirken, yabancı ülkelere öğretmen getirildi. Mevcut öğretmenleri geliştirici kurslar düzenlendi. Sonunda bu okullara eğitici yetiştiren öğretmen okulları açıldı.

Bu okullardan ilki 1934-1935 öğretim yılında **Kız Meslek Öğretmen Okulu** adıyla açılmış; ileriki yıllarda **Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu** adını almış, 1982'de **Mesleki Eğitim Fakültesi**'ne dönüşmüştür. İkincisi ise 1937-1938 öğretim yılında **Erkek Meslek Öğretmen Okulu** adıyla açılmış, daha sonra **Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu** olmuş ve 1982'de de **Teknik Eğitim Fakültesi** adıyla yeniden yapılandırılmıştır. Mesleki eğitime öğretmen yetiştirmek amacıyla açılan üçüncü yüksek okul ise 1955'de açılan, 1955-1956 öğretim yılında eğitime başlayan **Ticaret Öğretmen Okulu** olmuştur. Ticaret okulları ile ticaret liselerine meslek dersleri öğretmeni yetiştirmek amacıyla açılan bu okul da ilerleyen yıllarda **Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu** ve son olarak ta **Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakültesi**

adıyla eğitim-öğretim faaliyetini sürdürmüştür. Yüksek okullar olarak kurulan, üniversitelere devredildikten sonra mesleki ve teknik eğitim fakülteleri olarak yeniden yapılandırılan, kuruluşlarından itibaren atölye ve meslek dersleri öğretmenlerini yetiştiren bu kurumlar 2009 yılında kapatılmışlardır. İşte bu makalede bu okullar ele alınıp, kuruluşundan günümüze incelenerek, Türk öğretmen yetiştirme sistemindeki yeri, önemi, kapatılma nedenleri ve sonuçları tartışılacaktır.

Kız Meslek Öğretmen Okulu

Cumhuriyetin ilk yıllarında meslek okullarına geçici yollarla öğretmen sağlama çabaları sürdürülürken, bir yandan da Omer Buyse'nin önerisine uyularak atölye ve meslek dersleri öğretmenlerini yetiştirecek olan öğretmen okullarını kurma yolları arandı. Cumhuriyet döneminde mesleki ve teknik eğitime öğretmen yetiştirmek üzere ilk açılan okul, Kız Meslek Öğretmen Okulu oldu. Bu okul, 1934-1935 öğretim yılında kız enstitüleri ile kız sanat okullarına atölye ve meslek dersi öğretmenlerini yetiştirmek amacıyla Ankara'da açılmıştır (Duman, 1991: 52).

Kız Meslek Öğretmen Okulu, açıldığı ilk yıllarda öğretim süresi 2 ve 3 yıl olan iki kısımdan oluşmaktaydı. İlk iki yıllık kısımda öğrenciler genel bilgi dersleriyle birlikte öğretmenlik bilgisi derslerini de görüyorlar, ayrıca pratik kabiliyetlerini geliştirmek için atölyelerde çalışıyorlardı.

Okula, kız enstitüsü mezunları, seçme sınavıyla alınmaktaydı. Öğrencilerin sınava girebilmeleri için, bitirdiği kız enstitüsünün öğretmenler kurulunca aday gösterilmeleri gerekiyordu. 21 yaşını geçmemek, öğretmenliğe engel bir hastalığı bulunmamak adaylarda aranan diğer özelliklerden bazılarıydı (MEB, 1945: 5).

Okulun ilk iki yıllık kısmından diploma alanlar öğretmen olarak akşam kız sanat okullarında görevlendirilirken, başarılı olup ta 3. sınıfa devam eden, burada bir yıl sadece pratik göyerek mezun olanlar, kız enstitülerine atanıyorlardı (MEB, 1965: 13).

Haftalık ders saatleri sayısı 40 olan okulun ilk iki yıllık kısmında 7, üç yıllık kısmında 8 uzmanlık alanı bulunmaktaydı. Okulun ilk programında 1 ve 2. sınıfta haftada 3 saat olarak gösterilen "Psikoloji ve Pedagoji" adıyla öğretmenlik bilgisi dersinin yer aldığı, bunun da program içerisindeki ağırlığının % 7.5 olduğu görülmektedir. Bu programda genel kültür derslerinin ağırlığı % 10 iken, alan bilgisi derslerinin ağırlığı da % 82.5 olarak tespit edilmiştir (Tüzün, 1978: 11).

Kız Meslek Öğretmen Okulu'nun iki yıllık bölümü 1938-1939 öğretim yılında 3 yıla çıkarılarak bölüm ve uzmanlık alanları yeniden düzenlenmiştir. Öğretim süresi 3 yıl olan okulda Biçki-

dikiş, Çamaşır-nakış, Moda-çiçek, Ev idaresi-Yemek pişirme, Resim ve Çocuk bakımı. uzmanlık alanlarında eğitim ve öğretim yapılmaktadır (Duman, 1991: 53).

Bilindiği gibi 1946 yılının son ayı içerisinde toplanan Üçüncü Milli Eğitim Şurasının ana konusunu mesleki teknik okulların yapı ve programları teşkil etmişti. Şurada mesleki ve teknik okullara atölye ve meslek dersi öğretmeni yetiştiren Kız Meslek Öğretmen Okulu ile Erkek Meslek Öğretmen okullarının yapı ve programları da ele alınarak, bu konuda önemli kararlar alınmış ve bazıları vakit geçirilmeden uygulamaya konmuştur.

Talim ve Terbiye Kurulunun 9.7.1947 tarih ve 256 sayılı kararı ile 1947-1948 öğretim yılı başından itibaren okulun adı Kız Teknik Öğretmen Okulu (KTÖO) olmuş, öğretim süresi 3 yıldan 4 yıla çıkarılarak, eğitim programları yeniden düzenlenmiştir. Bu yeni programa göre okulda, Biçki-Dikiş, Moda-Çiçek, Ev idaresi, Yemek Pişirme, Çamaşır-Nakış, Mesleki-Resim olmak üzere 5 bölüm bulunmakta, ancak, 4. sınıfta bu 5 bölüme bir de Çocuk Bakımı Bölümü eklenmektedir. Haftalık ders saatleri sayısının 44 olduğu görülen programda; öğretmenlik bilgisi dersi olarak "Ruh Bilim ve Eğitim Bilim, Öğretim Usulleri" derslerinin yer aldığı; tek bir isim altındaki bu dersin bütün bölümlerde; 1. sınıfta haftada 2'ser saat, 2. sınıfta 4'er saat, 3. sınıfta tekrar 2'ser saat olduğu görülmektedir. Bundan başka "Toplum Bilim" dersinin de programa alındığı ve son sınıf öğrencilerine haftada 4 saat öğretmenlik uygulaması yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Yeni programda öğretmenlik bilgisi dersleri ağırlığının (öğretmenlik uygulaması dışında) % 6'ya yakın olduğu görülmektedir (Duman, 1991: 99-100).

Bu programda 4. sınıfta ayrılan Çocuk Bakımı Bölümü, bir yıl kadar sonra yapılan bir değişiklik ile, 1. sınıftan itibaren başlamıştır. Kız Teknik Öğretmen Okulu bu yapı ve isimle, 1960'lı yılların başlarına kadar öğretimini sürdürmüştür.

Bin dokuz yüz ellili yılların sonlarına doğru, Talim ve Terbiye Kurulu'nun 1 Aralık 1959 tarih ve 312 sayılı kararıyla kabul edilen Kız Teknik Öğretmen Okulu Yönetmeliği'nde okulun tanım ve amacı şu şekilde belirtilmektedir:

Kız Teknik Öğretmen Okulu, Kız Teknik Okul ve Müesseselerinin, mesleki ve teknik derslerine öğretmen yetiştiren ve öğretim süresi 4 yıl olan, yüksek dereceli bir okuldur.

Kız Teknik Öğretmen Okulu, eğitim ve öğretim çalışmalarında öğrencilerinin;

Milli ahlakın ilkelerine bağlı, millet ve insanlık ülküsünü benimsemiş,

Pozitif ilim anlayışı kazanmış ve bilgilerini meslek alanında kullanma yollarını öğrenmiş, çalışkan, mesleğine bağlı, yurdun her yerinde seve seve hizmette bulunmaya hazır,

Yaşayışı ve çevresine yaptığı tesir bakımından örnek tutulmaya layık,

Bedence ve karakterce sağlam, şahsiyet sahibi birer meslek adamı olarak yetiştirilmesini amaç sayar (M.V. 1960).

Adı geçen yönetmeliğe göre okula, Kız Enstitüsü mezunları arasından, mezun olduğu okulun öğretmenler kurulunca aday gösterilmiş, bedensel ve ruhsal yönden sağlam olan; yazılı, sözlü ve pratik yoklamalardan oluşan eleme ve giriş sınavlarında başarılı olan öğrenciler alınmaktadır. Ayrıca bu yönetmelikte Maaske'nin önerileri doğrultusunda yüksekokulda kurulacak rehberlik teşkilatına ilişkin esaslar da verilmektedir (Duman, 1991: 101).

KTÖÖ'nun adı ve program yapısıyla ilgili önemli değişiklikler 1960'lı yıllarda olmuştur. Türk milli eğitimini bir sisteme bağlamak ve ülkeye yaymak amacıyla kurulan, 29 Ocak 1961 tarihinde çalışmalarına başlayan Milli Eğitim Planlama Kurulu'nun hazırladığı raporda öğretmen yetiştirme ile ilgili görüşler Bakanlık tarafından 5-15 Şubat 1962 tarihleri arasında toplanan Yedinci Milli Eğitim Şurasına sunulmuş (MEB, 1962), Şurada KTÖÖ ile ilgili öneriler tartışılarak bu okulla ilgili önemli kararlar alınmıştır (MEB, 1961). Şuraya sunulan; çok az bir değişiklik ve bazı eklerle kabul edilen KTÖÖ ile ilgili kararlar ve öneriler ise şunlardır:

a) Okulun adı, Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu (KTYÖÖ) olmalı, müfredat programları yeniden hazırlanmakta olan kız enstitüleri programına göre ele alınmalıdır. b) Ankara KTYÖÖ her bakımdan takviye edildikten sonra aynı okuldan bir de Doğu Anadolu Bölgesinde açılmalıdır. c) Okulun haftalık ders saati 44 saatten 36 saate indirilmelidir. d) Okula giriş sınavları ve idari yönetmelikler ıslah edilmeli ve okulda rehberlik teşkilatı kurulmalıdır. e) Okulun öğretmenleri yetiştirilmek, bilgi ve görgüleri artırılmak amacıyla yabancı ülkelere tercihen gönderilmelidir. Diğer yandan öğretmenlerini kendi bünyesi içinde yetiştirecek imkânlar sağlanmalıdır. f) Okulda müfettişlik, rehberlik ve idarecilik gibi alanlar için ihtisas sınıfları açılmalıdır (MEB, 1962: 237).

Bu kararlar doğrultusunda okulun adı 1962'de, Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu olmuştur. Okulun programları üzerinde de ciddi çalışmalar yapılarak önemli değişikliklere gidilmiştir. Bu konuda yapılan, ilk ve en önemli çalışma, yabancı uzmanlardan da yararlanılarak kurulan program geliştirme komisyonunun yaptığı çalışma olmuştur. Bu çalışma sonucunda ortaya çıkan program, Talim ve Terbiye Kurulunun 7 Kasım 1968 tarih 302 sayılı kararıyla kabul edilerek, 1968-1969 öğretim yılından itibaren uygulanmaya konmuştur.

Bu programda, öğretmenlik bilgisi dersleri, çeşit, sayı ve ağırlık olarak önemli miktarda artmıştır. Programda, öğretmenlik bilgisi derslerinin ağırlığı % 23, genel bilgi derslerinin ağırlığı % 30, alan derslerinin ağırlığı ise % 47'dir.

Program, 1969-1970 öğretim yılında yeniden değişikliğe uğramış, bu değişiklikte, alan derslerinin azalması pahasına öğretmenlik bilgisi ve genel bilgi derslerinin ağırlıklarında % 3 ile % 4 arasında tekrar bir artış olmuştur. Bu artış tartışmalara neden olmuş, 1976-1977 öğretim yılında hazırlanan ve uygulamaya konan programda, ağırlıklar yeniden tespit edilmiştir. Bu kez ağırlıkların bölümlere göre farklılaştığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlik bilgisi derslerinin ağırlığı bölümlere göre % 19 -24 arasında değişirken; genel bilgi derslerinde bu oran % 22-25; alan bilgisi derslerinde de, % 51-59 arasında değişmektedir (Duman, 1991: 167-168).

3 Nisan 1970 tarih ve 13462 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Yönetmeliği okulun amaç, kuruluş, öğrenci alımı ve yönetim hakkında aşağıdaki bilgileri vermektedir:

Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, Kız Teknik Öğretim Okulu ve Müesseselerinin, mesleki ve teknik derslerine öğretmen yetiştiren ve öğrenim süresi dört yıl olan, yüksek dereceli bir okuldur, (Md. 1)

Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, eğitim ve öğretim çalışmalarında öğrencilerinin:

- a) Milli ahlakın ilkelerine bağlı, millet ve insanlık ülküsünü benimsemiş,
- b) Pozitif ilim anlayışı kazanmış ve bilgilerini meslek alanında kullanma yollarını öğrenmiş;
- c) Çalışkan, mesleğine bağlı, yurdum her yerin de seve seve hizmette bulunmaya hazır,
- d) Yaşayış ve çevresine yaptığı tesir bakımından örnek tutulmaya layık;
- e) Bedence ve karakterce sağlam, şahsiyet sahibi birer meslek adamı olarak yetiştirmelerini amaç sayar. (Md. 2) .

Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu'nun ihtisas kolları şunlardır : 1- Giyim, 2- Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, 3- Aile Ekonomisi ve Beslenme, 4- El Sanatları ve Çiçek, 5- Resim, 6- Nakış (Md. 5).

Daha ileriki yıllarda bölümlerin isim ve sayılarında bazı değişiklikler olmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak öğretmen yetiştiren, makalenin konusunu oluşturan bu okullar 20

Temmuz 1982'de üniversitelere devredilmeden önce, KTYÖÖ'nun bünyesinde yer alan bölümler ise şunlardır:

a) Giyim Bölümü, b) Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü. c) Aile Ekonomisi Bölümü, d) El Sanatları Bölümü, e) Besin Teknolojisi Bölümü, f) Resim Bölümü, g) İşleme-Dokuma ve Örgü Bölümü.

Okula, Kız Enstitüsü çıkışlı öğrenciler, eleme ve giriş sınavlarıyla alınmaktadır. Eleme sınavı illerde yazılı olarak; giriş sınavları ise yüksek okulda sözlü ve uygulamalı (pratik) olarak yapılmaktadır.

Kız Enstitüleri son sınıf öğrencilerinin veya mezunlarının, KTYÖÖ seçme sınavlarına katılabilmeleri için mezun oldukları okulun öğretmenler kurulunca öğretmenliğe aday gösterilmeleri gerekmektedir. İllerde uygulanan eleme sınavını kazananlar, okulda, sözlü ve uygulamalı olarak yapılan giriş sınavına çağrılmaktadırlar. Giriş sınavları ise her bölümün program özelliğine göre, (a) sözlü, (b) yazılı veya pratik olarak yapılmaktadır. Sözlü ya da mülakatta adayların bilgi ve becerileri yanında, kişilik özelliklerini ölçen bir değerlendirme ölçeği de kullanılmaktadır.

Okulun yönetim kadrosu müdür, müdür yardımcıları ve bölüm şefleridir. Başlıca danışma ve karar organları ise; Bölüm Öğretmenler Kurulu, Okul Eğitim ve Yönetim Kurulu'dur. Okulda bir de rehberlik teşkilatı bulunmaktadır. Bu teşkilatın başlıca amacı; öğrencilerin intibak güçlüklerini yenmelerine yardım etmek, istidat ve kabiliyetlerini tanımaya ve kendilerini tanıtmaya çalışmaktır. Bilindiği gibi, mesleki ve teknik eğitime atölye ve meslek dersleri öğretmeni yetiştiren yüksek öğretmen okullarının en iyi işleyen yönlerinden biri, bu okullara öğretmen alma ve yetiştirme ile ilgili uygulamalardır. Bu süreçte ise şöyle bir yol izlenmektedir.

Açık bulunan öğretmenlik kadroları için yükseköğretim tarafından ilan verilmektedir. Söz konusu ilanda aranan özellikler ve şartlar da açıklanmaktadır. Belli bir süre (6 yıl) öğretmenlik yapmış olmak, alanı ile ilgili lisans düzeyinde bir yükseköğretim kurumundan mezun olmak, alanında çalışmaları bulunmak ya da ihtisas yapmış olmak, isteklilerde aranan başlıca özelliklerdir. Müracaat edenler arasından durumu uygun görülenleri önce ilgili bölümün öğretmenler kurulu seçmekte, sonra yükseköğretim kurulu görüşmekte; seçilen isimler okul müdürlüğünce Bakanlığa teklif edilmektedir. Bu yolla seçilen adayları Bakanlığın, genellikle atadığı görülmektedir. Nitekim bu makalenin yazarı da bu süreçten geçerek 1980'de bu okula öğretmen olarak atanmıştır.

Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu ile diğer mesleki ve teknik yüksek öğretmen okullarının, hatta eğitim enstitülerinin öğretmen ihtiyacını karşılamada başvurdukları diğer bir yöntem ise asistanlık sistemidir. KTYÖÖ'nun Asistanlık Yönetmeliğinin birinci maddesi bu yöntemin amacını şöyle belirtmektedir:

Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Asistanları, Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu'nda öğretmeni olacakları dersler için yetiştirilmek üzere alınırlar.

Okula alınacak asistanlarda aranılan başlıca özellikler ise şunlardır:

a) KTYÖÖ, yüksek dereceli diğer bir okul veya üniversite mezunu olmak, b) Orta dereceli okullarda en az iki yıl başarıyla öğretmenlik yapmış olmak, c) Öğretmenliği sırasında iyi sicil almış olmak, d) Mesleği ile ilgili, kendini yetiştirmeye istekli, araştırmacı ve öğrencileri ile ilişkilerinde anlayışlı olmak (MEB, 1968: 4).

Yukarıdaki özellikleri taşıyanlar arasından sınavla seçilen adaylar, en az bir yıl başarılı bir asistanlık devresini geçirdikten sonra, bu sürenin sonunda yapılan dil sınavını kazanır, başarılı bir deneme dersi verir ve en az bir tanesi okul yönetim kurulunca başarılı olarak değerlendirilmiş çalışma ya da çalışmalarını gösterebilir ise öğretmenliğe geçebilmektedirler (Duman, 1991: 171).

Kurulduğu günden beri MEB'e bağlı olarak eğitim-öğretim faaliyetini sürdüren KTYÖÖ, öğretmen yetiştiren diğer öğretmen okulları gibi 41 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile, 1982'de Mesleki Eğitim Fakültesi adıyla Gazi Üniversitesi'ne bağlanarak yeni bir yapı ve statüye kavuşmuştur. Bu yeni yapılanmada 1955'te Ankara'da açılmış olan, MEB'e bağlı olarak eğitim-öğretim faaliyetini sürdüren Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu ile, 1975'te yine Ankara'da kurulan Endüstriyel Sanatlar Yüksek Öğretmen Okulu bölüm olarak Mesleki Eğitim Fakültesi bünyesinde yer almışlardır. Anabilim dalları öğretmenlik programları esasına göre düzenlenen bu fakültenin o tarihlerde aşağıdaki bölüm ve anabilim dallarından oluştuğu görülmektedir.

1.Çocuk Gelişimi ve Ev Ekonomisi Eğitimi Bölümü: Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Öğretmenliği, Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği (Ön lisans programı olarak), Aile Ekonomisi ve Beslenme Öğretmenliği,

2.El Sanatları Eğitimi Bölümü: Nakış Öğretmenliği, Dekoratif Eşyalar ve Çiçek Öğretmenliği, Uygulamalı Resim Öğretmenliği.

3.Giyim Endüstrisi ve Giyim Eğitimi Bölümü: Giyim Öğretmenliği,

4.Teknoloji Eğitim Bölümü: Ev-iş Eğitimi Öğretmenliği, İş Yönetimi ve Ticaret Eğitimi Öğretmenliği, İş ve Teknik Eğitimi Öğretmenliği.

5.Turizm İşletmeciliği Eğitimi Bölümü: Turizm İşletmeciliği Öğretmenliği.

6.Ticaret Eğitimi Bölümü: Büro Yöneticisi, Muhasebe-İşletme Öğretmenliği.

Fakültenin bünyesinde ayrıca öğretmenlik meslek bilgisi derslerini vermek üzere bir de Eğitim Bilimleri Bölümü bulunmaktadır.

Bu program yapısını on yıl kadar sürdüren Mesleki Eğitim Fakültesi, 1992’de çıkarılan bir kanunla yeni bir program yapısına kavuşmuştur. 3 Temmuz 1992’de çıkan 3837 sayılı bu Kanunla, bünyesinde bulunan Ticaret ve Turizm Eğitim Bölümü, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesine, Teknoloji Eğitimi Bölümü, Endüstriyel Sanatlar Eğitimi Fakültesine, Mesleki Eğitim Fakültesine bağlı olan ön lisans düzeyinde eğitim veren Kız Sanat Eğitimi Yüksek Okulu, Mesleki Yaygın Eğitim Fakültesine, Konya Selçuk Üniversitesi Kız Sanat Eğitimi Yüksek Okulu da Mesleki Eğitim Fakültesine dönüştürülmüştür (Duman, 1998: 40-41). Ayrıca adı geçen bu yasayla okul öncesi öğretmenliği programı da lisans düzeyine çıkarılmıştır.

Mesleki Eğitim Fakültesi’nin program yapısıyla ilgili bir diğer önemli değişiklik 2000’de gerçekleşmiştir. Bu tarihte çıkarılan bir yasayla öğretmenlik programlarındaki dublikasyon nedeniyle, Gazi Üniversitesi Mesleki Yaygın Eğitim ve Mesleki Eğitim Fakülteleri, Mesleki Eğitim Fakültesi çatısı altında birleştirilmiştir. Mesleki Yaygın Eğitim Fakültesindeki Kuaförlük Bölümü bu süreçte Kuaförlük ve Güzellik Bilgisi Anabilim Dalı (Öğretmenliği) olarak Giyim Bölümüne bağlanmıştır. Yine bu süreçte bölüm ve öğretmenlik programlarının isimlerinde de bazı değişiklikler olmuştur.

İleriki bölümlerde kapatılma nedenleri ve sonuçları üzerinde durulacak olan, Türkiye’de açılan ilk meslek yüksek öğretmen okulu olan ve 75 yıllık bir birikime sahip olan Mesleki Eğitim Fakültesi 2/11/2009 tarihli ve 2009/15546 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kapatılmıştır. Kapatıldığında Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi’nde bulunan bölüm ve öğretmenlik programları şunlardır:

1. Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Bölümü: a) Aile ekonomisi ve beslenme öğretmenliği.
2. Çocuk Gelişimi Eğitimi Bölümü: a) Çocuk gelişimi ve eğitimi öğretmenliği, b) Okulöncesi öğretmenliği.
3. El Sanatları Eğitimi Bölümü: a) Nakış öğretmenliği, b) Dekoratif sanatlar öğretmenliği, c) Tekstil dokuma örgü öğretmenliği, d) Geleneksel Türk el sanatları eğitimi anabilim dalı (İstihdam alanı olmadığı için bu programa son 8 yıldır öğrenci alınmamıştır).
4. Giyim Endüstrisi ve Moda Tasarımı Eğitimi Bölümü: a) Giyim endüstrisi öğretmenliği, b)

Moda tasarımı öğretmenliği, c) Kuaförlük ve güzellik bilgisi öğretmenliği. 5. Uygulamalı Sanatlar Eğitimi Bölümü: a) Mesleki resim öğretmenliği, b) Grafik öğretmenliği, c) Seramik öğretmenliği. 6. Eğitim Bilimleri Bölümü: Bu bölüm fakültenin öğretmenlik programlarında yer alan öğretmenlik meslek bilgisi derslerini yürütmektedir. 7. Temel Bilimler Bölümü: Fakültede uygulanan öğretmenlik programlarında yer alan genel kültür dersleri bu bölüm tarafından yürütülmektedir.

Erkek Meslek Öğretmen Okulu

Bilindiği gibi Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında mesleki ve teknik eğitime ilişkin temel problemlerden birincisi toplumun iktisadi hayatına uygun bir mesleki-teknik eğitim sistemi kurmak ve ülkeye yaymak, ikincisi ise bunun için ihtiyaç duyulan atölye ve meslek dersleri öğretmenlerini yetiştirmektir.

Cumhuriyetin ilk on yılında yapılan çalışmalar sonucu sanat okullarının sayısının artmaya başlaması, öğretimin kalitesini yükseltmek isteği ve öğretmen yetiştirmede geçici önlemlerin yetersizliği, bu okullara meslek öğretmeni yetiştirilmesinde kalıcı bazı girişimlerde bulunulmasını zorunlu hale getirmiştir. Nitekim işe önce, genel kültür dersleri öğretmenlerinin yetiştirilmesinde olduğu gibi, yasal temelden başlanarak 8.7.1936 tarihinde, 3007 sayılı “Kültür Bakanlığı’na Bağlı Ertik Okulları Öğretmenleri Hakkında Kanun” çıkarıldı.

3007 sayılı Kanun’un 1. Maddesi, mesleki ve teknik okullara atanacak meslek öğretmenlerinde aranacak nitelikleri şöyle belirlemiştir bulunuyordu.

1. Orta ticaret okulları ile ticaret liselerinde meslek dersleri öğretmenliğine atanmak için yüksek derecede bir ticaret okulu diplomasını almış olmak;

2. Kız enstitülerinde meslek dersi öğretmeni olmak için bu meslek derslerinin uzmanlarını yetiştiren yüksek bir okuldan veya Kız Meslek Öğretmen Okulu ihtisas sınıfından veya yabancı memleketlerde bu derecede veya daha üstün sayılan bir derecede öğrenim veren bir okuldan diploma almış olmak;

3. Kız enstitülerinde atölye öğretmenliğine atanmak için Kız Meslek Öğretmen Okulu ihtisas sınıfından veya yabancı memleketlerde bu derecede veya daha üstün sayılan bir derecede öğrenim veren bir okuldan diploma almış olmak;

4. Erkek sanat okullarında meslek dersleri öğretmeni olmak için, yüksek derecede bir teknik okulundan veya teknikumdan ya da o derecedeki bir okuldan diploma almış olmak;

5. Erkek sanat okullarında atölye öğretmenliğine atanmak için bir erkek sanat okulunu bitirdikten sonra bir teknikum veya bu derecede sayılan bir meslek okulundan veya Erkek Meslek Öğretmen Okulundan diploma almış olmak;

6. Yapı ustası veya terzilik ve kürkçülük okullarında veya bu gibi meslek okullarında meslek veya atölye öğretmenliklerine atanmak için yapı ustası veya terzilik ve kürkçülük okullarından veya bu gibi okullarda gösterilen derslerin uzmanlıklarını yetiştiren bir okuldan diploma almış olmak (MEB. 1953: 360-364).

Kanunun kabulünden 4 ay kadar sonra Talim ve Terbiye Dairesi, 6.XI.1936 gün ve 118 sayılı kararı ile bu kanunda adı geçen Erkek Ertik (Meslek) Öğretmen Okulu'nun açılmasını kabul ederek programını onayladı. Karara göre okulun öğretim süresi 3 yıl idi. Okula, beş yıllık erkek sanat okulu mezunu, fabrika veya piyasada sanatı dahilinde en az iki yıl çalışmış olanlarla; ilkokul mezunu olup ta, sanata ameli intisap edenlerden sanatları dahilinde en az yedi yıl çalışanlar alınacaktı.

Bu karar, öğretmen adaylarında belli bir süre iş tecrübesi araması, öğrenimi yeterli olmayan fakat iş tecrübesi olanlara da öğretmenliğin kapısını açık tutması yönlerinden önemli görülmektedir. Ancak adı sonradan Erkek Meslek Öğretmen Okulu olarak değiştirilen bu okula girişte aranan yukarıdaki şartlar, öğretmen ihtiyacının artmasına karşılık, öğrenci bulmakta güçlük çekilmesi nedeniyle 1945'de kaldırılmıştır (Duman, 1991: 55).

1937-1938 öğretim yılı başında Ankara 1. Erkek Sanat Enstitüsü binasında faaliyete geçen Erkek Meslek Öğretmen Okulu'nun Tesviyecilik, Demircilik, Marangozluk meslek bölümleri bulunuyordu. Okulun ilk programında haftalık ders saati sayısının 44 olduğu, programda Umumi ve Mesleki Psikoloji, Umumi ve Mesleki Tedris Usulü adlarında iki öğretmenlik bilgisi dersinin bulunduğu, bu derslerin programdaki ağırlığının % 4.1 olduğu ve 3.sınıfta haftada 9 saatlik "Ders tatbikatına" yer verildiği görülmektedir (Sıdal, 1970: 59).

Çok partili siyasal hayatın başladığı dönemin hemen başında, 2-10 Aralık 1946 tarihinde toplanan, gündemini mesleki ve teknik öğretim kurumlarının teşkilat, program ve yönetmeliklerinin oluşturduğu Üçüncü Milli Eğitim Şurasında bu kurumlara öğretmen yetiştirme sorunu da ele alınmış, Kız Meslek ile Erkek Meslek Öğretmen Okulu'nun kültür, atölye ve meslek derslerinin öğretim programlarının kuvvetlendirilerek 4 yıla çıkarılması kararlaştırılmıştı. Kararın aynı yıl uygulanmaya konarak okulun öğretim süresinin 1946 yılında 4 yıla çıkarıldığı; 1947 yılında bir yönetmeliğe kavuşturulduğu, 1946-1948 ve 1955 yıllarında programlarında önemli değişiklikler yapıldığı görülmektedir (Duman,1991: 101).

Talim ve Terbiye Kurulu'nun 18.3.1947 tarih ve 57 sayılı kararıyla kabul edilen Erkek Teknik Öğretmen Okulu Yönetmeliği'nin 1. Maddesi okulu şöyle tanımlamaktadır:

“Erkek Teknik Öğretmen Okulu, erkek orta sanat ve yapı okullarıyla, yapı ve sanat enstitülerine öğretmen yetiştiren dört yıllık yüksek dereceli bir meslek okuludur”.

Yönetmeliğin ilgili maddeleri okula, erkek sanat ve yapı enstitüsünü bitirmiş, bitirdiği okulun öğretmenler kurulunca aday seçilmiş, öğretmenlik yapmaya bedeni ve ruhi yönden uygun olan adayların seçme imtihanlarıyla alındığını; seçme imtihanlarının okul tarafından, Türkçe, Matematik, Mesleki Resim, Meslek Teknolojisi dersleriyle atölye çalışmalarından yapıldığını belirtmektedir. Bundan başka yönetmeliğin 71. maddesi, erkek sanat ve yapı enstitülerinden veya bu derecedeki meslek okullarından mezun olup ta bu okullarda en az dört ders yılı başarı ile öğretim ödevi yapmış olanlardan isteyenlerin ETÖÖ'nun 1. ve 2. sınıflarında okunan derslerden başarı ile imtihan verdikleri takdirde, üçüncü sınıfa, başarı derecesine göre yatılı ve gündüzlü öğrenci olarak kabul edileceğini de açıklamaktadır (Tebliğler Dergisi, 12 Mayıs 1947: Sayı,33).

Okul, öğretmen yetiştiren bir yüksekokul olmasına rağmen, 1946-1949 yılları arasında yapılan program düzenlemelerinde, öğretmenlik bilgisi derslerinin saat ve çeşidinde önemli bir azalma olduğu görülmektedir. Talim ve Terbiye Kurulunca 6.VII.1949 tarih ve 51 sayılı kararla kabul edilen programdan anlaşıldığına göre okulda, Tesviye, Demir; Döküm, Motor, Elektrik, Radyo, Ağaç İşleri, Model, Yapı, Kalorifer-Sağlık Tesisleri adıyla 10 bölüm bulunmakta; her bir bölümün 3. ve 4.sınıfında haftada 2 saat olarak “Öğretmenlik Bilgisi” dersi okutulmaktadır. Bu durum öğretmenlik bilgisi dersinin ağırlığının yarıya yakın azaltıldığını göstermektedir. Nitekim bu durumu büyük bir eksiklik olarak gören Maaske; Bakanlığa sunduğu raporunda, alan derslerinin azalması pahasına da olsa öğretmenlik bilgisi derslerinin artırılmasını önermiştir (Maaske, 1956). Maaske'nin Kız Teknik ve Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okullarına ilişkin önerileri pek yerine getirilmemiş ise de, 1955 programında öğretmenlik bilgisi derslerinin sayı ve süre yönünden artırıldığı, ölçme ve değerlendirme, rehberlik, sosyoloji gibi derslerin programa alındığı görülmektedir. Fakat buna rağmen bu derslerin program içindeki ağırlığı % 10'u bile geçmiyordu (Duman, 1991: 102).

1955'den sonra, ETÖÖ tarafından Bakanlığa sunulan, öneri program paketlerinde sürekli olarak öğretmenlik bilgisi derslerinin azaltılması istenmiştir. ETÖÖ öğretmen yetiştiren bir kurum olmasına rağmen, 4 yıllık bir yüksekokul haline dönüştükten sonra programlarında hep

mühendislik programlarına kayma ağır basmış; teknik ve atölye derslerine yapılan yönelmeler, öğretmenlik bilgisi dersleri için görülmemiştir (Doğan, 1969: 31).

Okul hayatında bu dönemde görülen önemli, bir diğer gelişme ise 27.3.1952 tarihinde yayınlanan bir yönetmelikle, her derece ve türdeki öğretmen yetiştiren kurumlara, öğrencilerin “eleme” ve “seçme” imtihanlarıyla alınması kararının getirilmiş olması sonucu; bu okula da iki aşamalı sınavla öğrenci alınmaya başlanmış olmasıdır (MEB, 1952: 35).

Bu alanda görülen diğer bir önemli gelişme ise, 1937 yılından beri tek başına erkek teknik öğretim okullarına atölye ve meslek dersleri öğretmeni yetiştiren Ankara Erkek Teknik Öğretmen Okulu'ndan başka bir de İstanbul'da açılmış olmasıdır. 1959-1960 eğitim yılında yalnızca Tesviye ve Elektrik Bölümlerinde toplam 57 öğrenci ve 15 öğretmenle öğretime başlayan İstanbul Erkek Teknik Öğretmen Okulu'nun daha ileriki yıllarda, 1963'te kapandığı ve sonra tekrar açıldığı ve yapısının genişletildiği görülmektedir (MEB, 1965: 69).

Erkek Teknik Öğretmen Okulları ile ilgili 5-15 Şubat 1962 tarihlerinde toplanan Yedinci Milli Eğitim Şurasında önemli tartışmaların yapıldığı ve kararlar alındığı görülmektedir. Daha önce adı geçen Milli Eğitim Planlama Kurulu Komisyon raporlarında ve Şura genel kurulunda bu okulla ilgili olarak ele alınan ilk konu okulun tanımının yapılması ve adının Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu (ETYÖO) olarak değiştirilmesi olmuştur. Şura öğretmen yetiştirme komisyonunca kabul edilen tanım şöyledir:

“ETYÖO orta dereceli erkek teknik öğretim okullarında atölye ve mesleki teorik dersleri okutacak, yeter derecede genel kültürü, pedagojik formasyonu olan, yüksek teknik bilgisi ve mesleki becerikliliği bulunan öğretmenler yetiştiren dört yıllık yüksek dereceli bir okuldur” (MEB, 1962 a: 142).

Bilindiği gibi ETYÖO mezunlarına okulun öğretim süresinin 4 yıla çıkarıldığı tarihten beri mezunlarına mühendislik unvanı verilmesi yönünde bir istek bulunmaktadır. Aynı görüşün bir ürünü olarak, şura genel kuruluna yukarıdaki tanım yerine başka bir tanım önerilmiş, bunun üzerine okulun tanımı ile ilgili yoğun tartışmalar yapılmıştır. Önerilen bu yeni tanım ise şöyledir:

*Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, orta dereceli Erkek Teknik Öğretim Okulları ile Tekniker Okullarına atölye ve meslek dersleri ve dengi okullarda branşlarıyla ilgili dersleri verebilecek kabiliyette, branşında **mühendislik seviyesinde** teknik bilgi ve pedagojik formasyona sahip öğretmenler yetiştiren 4 yıllık yüksek dereceli bir okuldur* (MEB, 1962b: 238).

Milli Eğitimi Planlama Kurulu çalışmaları kapsamında hazırlanan Öğretmen Yetiştirme Raporunda ETÖO ile ilgili olarak şuraya sunulan ve bir-iki değişiklik ya da ilaveyle kabul edilen diğer teklifler ise şunlardır:

- 1) Okulun adı "Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu" olmalıdır.
- 2) Ankara ETYÖO'nun öğrenci sayısı artırılmalı, İstanbul ETYÖO'na ihtiyaç duyulan yeni şubeler eklenmelidir.
- 3) Öğretmenlik formasyonu veren dersler diğer Yüksek Öğretmen Okulları ile aynı seviyede olmalı ve bu dersler, açıldığı takdirde, Eğitim Fakültesinde veya Eğitim Bilimleri Yüksek Enstitüsünde okutulmalıdır.
- 4) İleride lüzum görülen alanlarda müfettişlik, idarecilik, rehberlik gibi ihtisas sınıfları açılmalıdır. Bu sınıflar açıldığı takdirde Eğitim Fakültesinde veya Eğitim Bilimleri Yüksek Enstitüsünde yer almalıdır.
- 5) Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu'nun, yüksek dereceli bir öğretmen okulu hüviyetine sahip olması için her türlü gelişmesini sağlayacak bir kadro ve teşkilat kanunu çıkarılmalıdır. Bu kanunda, kaliteli öğretmen teminini sağlayacak özel hükümler ile idari kademelerin daha iyi işlemlerini mümkün kılacak şube şeflikleri ve okul kurulu gibi kuruluşlara yer verilmelidir.
- 6) Müfredat programları yeniden ele alınmalı 3 yıllık Erkek Sanat Liseleri'nde yetki ile atölye ve meslek dersleri okutabilecek öğretmenleri yetiştirecek seviyeye çıkarılmalıdır. Bu okulların özelliğini teşkil eden atölye ve laboratuvar öğretimine her sınıfta haftalık 40 saatlik mesainin (meslek branşlarına göre) en az % 30'u nispetinde yer verilmelidir. Ayrıca öğrencilerin öğrenimleri sırasında 90 iş gününden az olmamak şartı ile endüstri veya diğer işyerlerinde pratik staj yapmaları zaruri görülmüştür.
- 7) Okul yönetmelikleri yeniden hazırlanmalıdır.
- 8) Okulun, çeşitli branşlarda muhtaç olduğu öğretmenlerin yetiştirilmesi işi derhal ele alınmalıdır. Bu maksatla, her yıl 10 öğretmen hesabıyla beş yılda yabancı memleketlere 50 öğretmen gönderilmelidir. Çeşitli branşlara göre ihtiyaç okulca tespit edilmeli ve adaylar okulun bu ihtiyaçlarına uygun yüksekokul mezunları arasından seçilmelidir.
- 9) Bir yandan yabancı memleketlerde öğretmen yetiştirilirken, diğer yandan da kendi öğretmenlerini okul bünyesi içinde ihtiyaca göre yetiştirme imkânları sağlanmalı ve bu husus kuruluş kanununda yer almalıdır.

10) Okul Yayım Yönetmeliği'nde, ders ve yardımcı ders kitaplarının yazılmasını teşvik edecek mahiyette hükümler bulunmalı, yazarlara emsali yüksek okullarda ödenen ücretler ödenmelidir.

11) Okulun laboratuvarları yeni hazırlanacak müfredat programlarına cevap verecek seviyeye getirilmeli; ayrıca atölye çalışmalarında yapılan işlerin teknik niteliklerini kontrol ve tetkik etmek üzere, atölyelerin yanı başına birer laboratuvar ilave edilmelidir.

12) Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu aynı zamanda, erkek teknik öğretim kurumlarının öğretim ve eğitim bakımından bir araştırma merkezi haline getirilmeli; okul, bu araştırmaların bütün kurumlara duyurulması için bir yayın organına sahip kılınmalıdır.

13) Orta dereceli Erkek Teknik Öğretim Okullarında pratik öğretim yardımcısı olmak üzere, endüstride başarı kazanmış namzetler arasından - enstitü mezunları tercih edilerek - seçimle, ehliyetli ustalar alınmalıdır. Bunlara, Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okullarında açılacak özel kurslarda - mesleğine göre- kısa süreli bir "Okula İtibak Formasyonu" verilmelidir (MEB. 1962: 239-240).

İlgili komisyonlar tarafından şuraya sunulan az bir değişiklik ve ilavelerle kabul edilen bu kararlar, o tarihlerde nitelikli öğretmen yetiştirmek için her şeyin düşünüldüğünü göstermesi bakımından oldukça önemlidir.

Şurada alınan kararlar doğrultusunda okulun adı, 1962'de **Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu** olmuştur. Daha ileriki yıllarda bu okula kız öğrencilerin de alınmasına karar verilmesi sonucu, okulun adı 1970 yılından sonra **Yüksek Teknik Öğretmen Okulu** olarak yeniden değişmiş ve okula kız öğrenciler de kabul edilmeye başlanmıştır (Duman, 1991: 171).

1960'lı yılların ortalarında yüksekokulun amacı, program yapısı ve işleyişini belirleyen yeni bir yönetmelik çıkarılmıştır. Talim ve Terbiye Dairesinin 8.10.1966 tarih ve 238 sayılı kararıyla kabul ettiği, 24 Ekim 1966 tarih ve 1425 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Yönetmeliği, okulun amacını şöyle tanımlamaktadır:

“Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, orta dereceli erkek teknik öğretim okullarına atölye ve meslek dersleri öğretmeni yetiştiren (4) yıllık yüksek dereceli bir meslek okuludur”.

Aynı yönetmelik okulun Tesviye, Demir İşleri, Döküm, Model, Motor, Elektrik, Elektronik, Ağaç İşleri ve Yapı Bölümlerinden teşekkül ettiğini; ihtiyaç halinde başka bölümlerin de açılabileceğini belirtmektedir.

Bu yönetmelikte yer alan önemli bir husus da okulda, Araştırma ve Program Geliştirme Bürosu adıyla bir kuruluşa yer verilmesidir. Yönetmelik bu kuruluşun hizmetlerini şöyle belirlemiştir:

a. Öğretim programları üzerinde okulun amaçlarına uygun geliştirici çalışmalar yapmak, b. Orta dereceli erkek teknik okulları öğretim faaliyetlerinin, günün ihtiyacına uygun bir hale getirilmesi yönünde Bakanlıkça tevdi edilecek konularda incelemeler yapmak, okulların işleyişini daha etkili kılacak tedbir ve yenilikler üzerinde ön araştırmalarda bulunmak, c. Pratik çalışma ve imalat metotlarını geliştirici incelemeler yapmak ve elde edilen sonuçların deneme programlarını hazırlamak, d. Ders materyalleri ve öğretim vasıtaları hazırlamak, e. Ölçme-değerlendirme, test hazırlama ve teknik emniyet konularında çalışmalar yapmak, f. Teknik ve teknolojik gelişmeleri izlemek, dokümanlar toplamaktır.

Okulun yönetim organları, okul müdürü ile bölüm şeflikleridir. Danışma ve karar organları ise Okul Genel Kurulu, Okul Kurulu (Yönetim Kurulu) ve Bölüm Kurullarıdır. Okul müdürü ve öğretmenler, Bakanlığa bağlı bütün öğretmen yetiştiren kurumlarda olduğu gibi MEB'ca atanmaktadırlar. Ancak okulda açık bulunan öğretmenlik için Bakanlıkça yapılan tayinler, diğer mesleki-teknik öğretmen okullarında olduğu gibi bu okulda da, yüksekokul müdürlüğünün önerileri yönünde yapılmaktadır (TYÖO Yönetim Yönetmeliği, 1975).

Teknik Yüksek Öğretmen Okullarında da, okula öğretmen temininde başvuru yöntemlerinden bir diğeri asistanlıktır. Bu uygulama Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu'ndakinin aynısı olmakla birlikte, bazı noktalarda farklılık göstermektedir. TYÖO, asistan öğretmen adaylarında stajyerliğin kalkmasını yeterli görürken asistanlık devresini en az iki yıl olarak belirlemiştir. Ayrıca, bu süre içerisinde yüksek lisans yapmayı da şart koşmaktadır (TYÖO Asistanlık Yönetmeliği, 1979).

Okula Erkek Sanat, Motor Sanat ve Yapı Enstitüsü öğrencileri eleme ve giriş sınavlarıyla alınmaktadır. Eleme sınavlarına katılabilmek için isteklilerin mezun oldukları okulların öğretmenler kurulunca öğretmenliğe aday gösterilmeleri gerekmektedir. Fakat 1978 yılından itibaren, MEB'na bağlı öğretmen yetiştiren bütün kurumlara olduğu gibi, TYÖO'na da merkezi sistemle öğrenci alınmaya başlanmıştır (Duman, 1991: 173).

Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu'nun programlarının genel görünüşüne gelince; bundan önce değinilen 1955 programlarının 1968 yılına kadar uygulandığı görülmektedir. Bu süre içerisinde, okul tarafından Bakanlığa; öğretmenlik bilgisi derslerinin kısmen azaltılarak teknik ve atölye ders saatlerinin çoğaltılması yönünde öneriler sunulmuşsa da, bu süre içerisinde programlarda önemli bir değişikliğe gidilmemiştir.

Hatırlanacağı gibi, 1955 yılından itibaren uygulanan programda öğretmenlik bilgisi derslerinin ağırlığı % 10'u bile geçmiyordu. 1968 yılından sonra yapılan program değişikliklerinde; öğretmen yetiştiren diğer kurumların çoğunda öğretmenlik bilgisi derslerinin ağırlığının yükselmesine rağmen, bu oran TYÖÖ'da % 7.1'e kadar inmiştir. Yüksek Teknik Öğretmen Okulu'nda öğretmenlik bilgisi dersleri ikinci sınıftan itibaren verilmekte olup, bu özelliği ile de diğer öğretmen yetiştiren kurumlardan ayrılmaktadır.

Orta dereceli erkek teknik öğretim okullarına atölye ve meslek dersleri öğretmeni yetiştirme konusunda, 1970'li yılların ortalarında gerçekleştirilen önemli bir girişim ise, 1959'da açılan, 1963 yılında kapatılan İstanbul ETYÖÖ'nun 1976-1977 öğretim yılında yeniden açılmasıdır. İstanbul Teknik Yüksek Öğretmen Okulu adıyla ve daha geniş bir yapıyla açılan okulun bünyesinde Tesviye, Metal İşleri, Elektrik, Elektronik, Tekstil ve Matbaa bölümleri bulunmaktadır. Ankara Teknik Yüksek Öğretmen Okulu'nda ise 1982'de üniversiteye devredildiğinde şu bölümler bulunmaktaydı:

(a) Tesviye Bölümü, (b) Metal İşleri Bölümü, (c) Döküm Bölümü, (d) Model Bölümü (e) Elektrik Bölümü, (f) Elektronik Bölümü, (g) Motor Bölümü, (h) Makine Bölümü, (i) Mobilya ve İç Mimari Bölümü, (j) Sıhhi Tesisat Bölümü, (k) Makine Ressamlığı Bölümü (Duman, 1991: 173-174)

Teknik Yüksek Öğretmen Okulları 1982'de 41 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnameyle Teknik Eğitim Fakültesi adıyla yeniden yapılandırılarak, Ankara'da olanı Gazi Üniversitesi'ne, İstanbul'da olanı da Marmara Üniversitesi'ne bağlanmıştır. Ayrıca, bu yasal düzenleme ile Fırat Üniversitesi'ne bağlı olarak ta Elazığ'da üçüncü bir Teknik Eğitim Fakültesi kurulmuştur.

İlerleyen yıllar içerisinde Teknik Eğitim Fakülteleri'nin sayıları hızla artarak kapatıldıkları tarih olan 2009 yılında 20'e kadar ulaşmıştır. Teknik Eğitim Fakülteleri kapatıldığında Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi'nde bulunan bölüm ve öğretmenlik programları şunlardı: 1) Elektronik ve Bilgisayar Eğitimi Bölümü: a) Bilgisayar Sistemleri Öğretmenliği, b) Elektronik Öğretmenliği. 2) Elektrik Eğitimi Bölümü: a) Elektrik öğretmenliği. 3) Makine Eğitimi Bölümü: a) Kalıpcılık öğretmenliği, b) Makine Resim ve Konstrüksiyon öğretmenliği, c) Otomotiv Öğretmenliği, d) Talaşlı Üretim Öğretmenliği, e) Tesisat Öğretmenliği. 4. Matbaa Eğitimi Bölümü: a) Matbaa Eğitimi Öğretmenliği. 5. Metal Eğitimi Bölümü: a) Metal öğretmenliği, b) Döküm öğretmenliği. 6. Mobilya ve Dekorasyon Eğitimi Bölümü: a) Mobilya ve dekorasyon öğretmenliği. 7. Yapı Eğitimi Bölümü: a) Yapı öğretmenliği. 8. Eğitim Bilimleri Bölümü: Öğrencilere öğretmenlik meslek bilgisi dersleri bu bölüm tarafından verilmektedir.

Ticaret Öğretmen Okulu

Orta dereceli ticaret okulları, 1950’li yıllara kadar sayı yönünden büyük artış göstermesine rağmen, uzun yıllar öğretmenini yetiştiren bir kaynağa kavuşturulmaları mümkün olmamıştır. Bakanlık bu okulların meslek öğretmeni ihtiyacını, o zamanki ismiyle Yüksek İktisat ve Ticaret Okulları mezunları ile karşılamaya çalışmıştır. Fakat bu okulların programlarında öğretmenliğe hazırlayıcı tek bir dersin dahi bulunmaması eleştirilere neden oluyor; öyle ki bu tür okulların programlarına, öğretmenlik bilgisi derslerinin konması, ya da öğretmen yetiştiren bir bölüm açılması isteniyordu.

Ticaret okullarına meslek öğretmeni yetiştirme, hep Yüksek İktisat ve Ticaret Okulları bünyelerinde aranmıştı. Bu alana öğretmen yetiştiren ayrı bir okulun açılmasından pek söz edilmemişti. Nitekim Ticaret Öğretmen Okulu’nun doğuşu, bu alanla ilgili olarak düzenlenen bir kurstan iyi sonuçlar alınması sonucunda oldu.

1955 yılında Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara Üniversitesi, ABD Milletlerarası İşbirliği Dairesi ve Newyork Üniversitesi, arasında yapılan bir anlaşma ile, sekreterlik eğitimi için öğretmen yetiştirmek üzere, iki Amerikalı müşavir Ankara’ya davet edildiler. Bu müşavirler, sekreterlik eğitimi öğretmeni yetiştirmek için bir merkez kurdular ve aynı yıl haziran ayı içinde öğretim metotları, ders araç ve gereçleri hakkında bilgiler vermek üzere Ticaret Liseleri meslek dersi öğretmenleri için Ankara’da bir seminer düzenlediler. Bu çalışmalardan iyi sonuçlar alınması üzerine merkezin çalışma alanı daha da genişletilerek, 26.11.1955 tarih ve 405-1-423 sayılı Müdürler Komisyonu Kararlarıyla Ankara’da Kız Teknik Öğretmen Okulu’na bağlı olarak Ticaret Öğretmen Okulu açıldı. Üç yıl öğretim süreli olan okul, 1955-1956 yılında öğretime başladı (Duman, 1991: 103-104).

Daha sonraki yıllarda okul, 2 yıl içerisinde edinilen tecrübelerle dayanılarak sevk ve idaresini ve gelişimini daha iyi sağlamak amacıyla, 29.5.1957 tarih ve 405-1-137 sayılı Müdürler Komisyonu Kararıyla müstakil hale getirildi (24 Haziran 1957 tarih ve 961 sayılı Tebliğler Dergisi). Kısa bir müddet sonra **Ticaret Yüksek Öğretmen Okulu** adını alan, temel amacı ticaret okulları ile ticaret liselerine öğretmen yetiştirmek olan okulun programı şöyle idi:

Programdaki dersler meslek (alan) dersleri, öğretmenlik bilgisi dersleri ve genel kültür dersleri olarak 3 grupta yer alıyordu. Öğrenciler ilk iki yılda bütün dersleri ortaklaşa görüyorlar üçüncü sınıfta “ Muhasebe” veya “ Sekreterlik” uzmanlık kollarından birine devam ediyorlardı. Seçmeli derslerin de yer aldığı bu programda öğretmenlik bilgisi dersleri olarak, eğitim psikolojisi, eğitim sosyolojisi ve özel öğretim metotları dersleri bulunuyordu. Bu derslerin

ağırlığı % 10'a yakındı. Ayrıca son sınıfta, haftada 10 saat öğretmenlik uygulaması yapılıyordu (10 Ekim 1960 tarih ve 610 sayılı Tebliğler Dergisi).

Planlı kalkınma dönemine girildiğinde henüz bu okul, beş yılını yeni doldurmuş bulunuyordu. Yedinci Milli Eğitim Şurası'nda, okulun 4 yıla çıkarılması, adına "Turizm" kelimesinin de eklenmesi ve programlarının yeniden düzenlenmesine ilişkin kararlar alınmıştı.

Bu kararların 1965 yılından itibaren uygulanmasına başlandığı; 1965 yılında çıkarılan bir yönetmelikle okulun adının, Ticaret Yüksek Öğretmen Okulu iken **Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu** olduğu; öğretim süresinin üç yıldan dört yıla çıkarıldığı; programlarının yeniden düzenlendiği görülmektedir (Duman, 1991: 174).

Talim ve Terbiye Kurulu'nun 5.10.1965 tarih ve 176 sayılı kararıyla kabul edilen yönetmelik ve ona bağlı program ile, okulun kuruluş ve amacı, yönetim işleri ve programları şu şekilde belirlenmiş bulunmaktadır:

Ankara Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu, Ticaret Liseleri, Sekreterlik ve Otelcilik Okulları ile Kolejlerin ve diğer orta dereceli genel ve mesleki okulların ticaret ve turizm ile ilgili dersleri öğretmenlerini ve turizm işletmeciliği konusunda işletme idarecisi yetiştiren 4 yıllık (sekiz sömestr) yüksek dereceli bir meslek okuludur. (md.1)

Okulda "İşletme ve Muhasebe", Büro İdaresi ve Sekreterlik", "Turizm" öğretmenlik ihtisas şubeleri mevcut olup, ayrıca Turizm İhtisas Şubesinde "Turizm İşletme İdarecisi" de yetiştirilir. Ancak, turizm işletme idarecileri olacak grup, son sınıfta kendi branşları ile ilgili ders ve uygulamaları alırlar.

Üçüncü sınıfa geçen öğrencilerin, okul yöneticilerinin rehberliği ile ihtisas bölümlerine dağıtımında öğrencinin isteği ile; turizm bölümü için yabancı dildeki, büro idaresi ve sekreterlik bölümü için daktilografi ve stenografi derslerindeki, işletme ve muhasebe bölümü için ise, ticaret aritmetiği ve muhasebe derslerindeki, kabiliyet ve başarıları göz önünde tutulur. Ayrıca, rehberlik ile görevli öğretim üyelerinin de bu konuda mütalaaları alınır.

Okul öğretim üyeleri kurulu, gerektiğinde diğer dallarda da ihtisas bölümü açılmasını Bakanlığa teklif edebilir. (md.2)

Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu'nun amacı ise şu şekilde belirtilmiştir:

Eğitim ve öğretim çalışmalarında öğrencilerini;

Milli ahlakın ilkelerine bağlı, millet ve insanlık ülküsünü benimsemiş,

*Pozitif ilim anlayışı kazanmış ve bilgilerini meslek alanında kullanma yollarını öğrenmiş,
Çalışkan, mesleğine bağlı, yurdun her yerinde seve seve hizmette bulunmaya hazır,
Yaşayışı ve çevresine yaptığı tesir bakımından örnek tutulmaya layık,
Bedence ve karakterce sağlam, şahsiyet sahibi birer meslek adamı olarak yetiştirmek,
Ticaret ve Turizm öğretim ve eğitimi konularında ilgili Bakanlıkça lüzum görülen ve okulun
bilimsel fonksiyonu icabı inceleme ve araştırma yapmak, gerektiğinde Milli Eğitim ve Turizm
ve Tanıtma Bakanlıklarına danışma örgütü görevini yapmak,
Ticaret ve Turizm Öğretim Okulları için ders araçları ve kitapları hazırlamak,
Kamu sektörüne ve özel sektöre bağlı işletmeler personelini eğitici ve yetiştirici çalışmalarda
bulunmak,
Mesleki bilgi ve maharetlerini arttırmak üzere öğretmenler için hizmetiçi eğitim, kurs ve
seminerler hazırlamak (md.3), (TTYÖO Yönetmeliği, 1965).*

Bakanlığa bağlı orta dereceli okullara öğretmen yetiştiren bütün yükseköğretim kurumlarında olduğu gibi, bu okulun yönetim işlerinin başında da, MEB’ca tayin edilen bir müdür ve yeterli sayıda müdür yardımcıları vardır. Okulda mevcut karar ve danışma organları ise Yönetim Kurulu ile Öğretim Üyeleri Kuruludur.

TTYÖO’na asistan ve öğretmen almada; yine Bakanlığa bağlı Mesleki ve Teknik Yüksek Öğretmen Okullarında takip edilen yol izlenmektedir. Buna göre istekliler arasından, aranılan özellikleri gösterenler, Öğretim Üyeleri Kurulunca seçilmekte, okul müdürünün onayı ile bakanlığa teklif edilmektedir.

Ancak, Ticaret Turizm, Kız Teknik ve Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okullarına öğretmen tayininde; yukarıda bahsedilen yöntemin dışında Talim ve Terbiye Kurulu’nun 19.10.1968 tarih ve 273 sayılı kararı ile özel bir uygulama getirilmiştir. Adı geçen yükseköğretim kurumlarının öğretmen tayiniyle ilgili maddelerine, söz konusu edilen kararla; “ Bakanlık Merkez Teşkilatlarının üst kademelerinde görev almış bulunanlar arasından gerekli şartları taşıyanlar, Bakanlıkça uygun görüldüğü takdirde res’en tayin edilirler” hükmü eklenmiştir.

Bakanlığın, bu maddeye dayanarak, daha ileriki yıllarda görevden aldığı üst düzeydeki yöneticilerden birçoğunu bu kurumlara tayin ettiği; bu işlemde, diğer adaylarda aranılan şartların dikkate alınmadığı görülmektedir.

TTYÖÖ'na Ticaret Lisesi, Sekreterlik Okulu, Lise ve İlk Öğretmen Okulu mezunları, kompozisyon, tarih ve coğrafya derslerinden yazılı ve ayrıca bir de mülakat yapılarak alınmaktadır. Bakanlığa bağlı öğretmen yetiştiren diğer bütün kurumlarda olduğu gibi, bu okulun giriş sınavlarına katılabilmek için de aday gösterilmiş olmak gerekmektedir.

İlgili okullar ya da Milli Eğitim Müdürlüğü'nce, öğretmenliğe aday gösterileceklerde nelere dikkat edileceği ayrıca belirlenmiş ve bir form haline getirilmiştir. İlgili makam tarafından doldurularak adayın öğretmen olup olmayacağına dair kesin kanaatin belirtileceği bu formda; Adayın son mezun olduğu okul, Mezuniyet yılı ve derecesi, Aldığı cezalar ve sebepleri, adayın milli duygusunun kuvvetli olup olmadığı, öğretmenlik mesleğine karşı ilgi derecesi, ahlaki durum, itidalli ve sabırlı olup olmadığı, küçüklere karşı şefkat derecesi, konuşma kabiliyeti, davranışlarının öğretmenliğe elverişli olup olmadığı, bilinen veya sezilen fena hal ve temayülleri varsa neler olduğu ... gibi nitelikler yer almaktadır (Duman, 1991: 300).

Bu bilgilerden, henüz aday gösterileceklerde bile çok dikkatli davranıldığı anlaşılmaktadır. Ancak, ortaöğretime öğretmen yetiştiren diğer yükseköğretim kurumlarında olduğu gibi bu okula da 1977 yılından sonra merkezi sistemle öğrenci alınmaya başlanmıştır.

1965 tarihli yönetmelik ekinde verilen TTYÖÖ ders dağıtım çizelgesine göre okulda öğretmenlik bilgisi derslerinin program içindeki ağırlığı % 10 kadar iken, bu oran genel kültür dersleri için % 19; alan dersleri için ise % 71'dir. Ayrıca, son sınıf öğrencileri son sömestrde haftada üç yarım gün öğretmenlik uygulaması yapmaktadırlar. Daha sonraki yıllarda yüksekokulun yönetmelik ve programlarında bazı değişiklikler yapılmış ise de; bu düzenlemelerin 1965 tarihli, yönetmelik ve programlarıyla belirlenen hususları önemli ölçüde değiştirmedeği anlaşılmaktadır (Duman, 1991: 177).

Kurulduğu tarihten itibaren Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak öğretmen yetiştiren bu yüksekokul da, 1982'de Gazi Üniversitesine devredilerek, Turizm İşletmeciliği Eğitimi ve Ticaret Eğitimi Bölümleri olarak Mesleki Eğitim Fakültesi bünyesinde yer almıştır. Ancak daha önce adı geçen, başta okulöncesi ve sınıf öğretmenliği programları olmak üzere tüm öğretmenlik programlarını lisans düzeyine çıkararak, 1992 tarih ve 3837 sayılı Yasa ile bu iki bölüm Mesleki Eğitim Fakültesi'nden ayrılarak Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakültesi adıyla yeniden ayrı bir fakülteye dönüştürülmüştür. 1955'de Ticaret Öğretmen Okulu adıyla açılan, kısa bir müddet sonra (1957) Ticaret Yüksek Öğretmen Okulu adını alan, 1965'de adı Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu olan, Mesleki Eğitim Fakültesi bünyesinde 10 yıl bölüm

olarak misyonunu sürdüren, 1992'de de Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakültesi olarak yeniden kurulan bu kurum, 2009'da diğer mesleki ve teknik eğitim fakülteleri gibi kapatılmıştır.

Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakültesi kapatıldığında şu bölüm ve öğretmenlik programları bulunuyordu. 1.Turizm İşletmeciliği Eğitimi Bölümü: a) Konaklama İşletmeciliği Öğretmenliği, b) Seyahat İşletmeciliği Öğretmenliği, 2. Muhasebe Eğitimi Bölümü: a) Muhasebe ve Finansman Öğretmenliği, 3. Büro Yönetimi Eğitimi Bölümü: a) Büro Yönetimi Öğretmenliği, 4.İşletme Eğitimi Bölümü: a) Pazarlama Öğretmenliği; bu programa 2006-2007 öğretim yılından itibaren öğrenci alınmaya başlanmıştır. 5.Ticaret Eğitimi Bölümü: Bu programa öğrenci alınmamaktadır. 6.Bilgisayar Uygulamaları ve Eğitimi Bölümü: Bu bölümde a) Sayısal Yöntemler Eğitimi ABD ve b) Bilgisayar Yazılımı Eğitimi ABD bulunmakta olup; bu bölüme de henüz öğrenci alınmamıştır.

Öğretmen yetiştirme işlevi üniversitelerde eğitim fakültelerine devredildikten sonra da mesleki-teknik eğitime öğretmen yetiştirmede önemli gelişmeler olmuştur. 1982'den 2009 yılına kadar geçen 27 yıllık sürede Mesleki Eğitim, Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakültelerinin sayısında pek bir artış olmazken, Teknik Eğitim Fakültelerinin sayıları hızla artırılmıştır. Bazılarında ise ikinci öğretime geçilmiştir. Ayrıca bu fakülteler, öğretmenlik programlarını nicelik ve nitelik yönünden MEB'in öğretmen ihtiyacı ve talebine göre geliştirmemişlerdir. Öyle ki, bir taraftan MEB'in istihdam etmediği alanlarda öğretmenlik programları açılmış, diğer taraftan işlevini yitiren öğretmenlik programlarına öğrenci alınmaya devam edilmiştir. Sonra da mezunlarımız atanmıyor diye şikâyet edilmeye başlanmış, bu fakültelerin kapanmasına yol açan yeni arayışlar içerisine girilmiştir. Bu süreçte bazı gelişmeler yaşanmıştır.

Yükseköğretim Kurulu'nun 11 Temmuz 2007 tarihli toplantısında, Teknik Eğitim Fakültelerinin sektöre eleman yetiştirmek amacıyla **Uygulamalı Teknik Bilimler Fakülteleri** olarak yeniden yapılandırılmasına, Gazi ve Marmara Üniversitelerine bağlı Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmayarak, aynı isimle eskiden olduğu gibi meslek öğretmenlerini yetiştirme işlevini sürdürmelerine karar verilmiştir.

Bu karar yasal hazırlıkları tamamlanıp henüz uygulamaya konulmadan yaklaşık bir buçuk yıl sonra, yine Yükseköğretim Kurulu 22 Aralık 2008'de yaptığı toplantıda, Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerinin mevcut öğrencilerinin mezuniyetleri tamamlandıktan sonra kapatılmasına yönelik kanuni sürecin başlatılmasına ve bu fakültele 2009-2010 öğretim yılından sonra yeni öğrenci kabul edilmemesine karar verilmiştir (2008.24.2562 sayılı Karar, madde 2). Karar ekinde yer alan kapatılacak fakülteler ise şunlardır:

Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültesi (Adıyaman Üniversitesi), Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültesi (Amasya Üniversitesi), Teknik Eğitim Fakültesi (Batman Üniversitesi), Teknik Eğitim Fakültesi (Cumhuriyet Üniversitesi), Simav Teknik Eğitim Fakültesi (Dumlupınar Üniversitesi), Teknik Eğitim Fakültesi (Düzce Üniversitesi), Teknik Eğitim Fakültesi (Fırat Üniversitesi), Teknik Eğitim Fakültesi (Gazi Üniversitesi), Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi (Gazi Üniversitesi), Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakültesi (Gazi Üniversitesi), Mesleki Eğitim Fakültesi (Gazi Üniversitesi), Teknik Eğitim Fakültesi (Gebze İleri teknoloji Enstitüsü), Teknik Eğitim Fakültesi (Karabük Üniversitesi), Teknik Eğitim Fakültesi (KTÜ Üniversitesi), Teknik Eğitim Fakültesi (Kırklareli Üniversitesi), Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakültesi (Kırklareli Üniversitesi), Teknik Eğitim Fakültesi (Kocaeli Üniversitesi), Teknik Eğitim Fakültesi (Afyon Kocatepe Üniversitesi), Teknik Eğitim Fakültesi (Marmara Üniversitesi), Teknik Eğitim Fakültesi (Mersin Üniversitesi), Teknik Eğitim Fakültesi (Muğla Üniversitesi), Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakültesi (Nevşehir Üniversitesi), Teknik Eğitim Fakültesi (Pamukkale Üniversitesi), Teknik Eğitim Fakültesi (Sakarya Üniversitesi), Teknik Eğitim Fakültesi (Selçuk Üniversitesi), Mesleki Eğitim Fakültesi (Selçuk Üniversitesi), Teknik Eğitim Fakültesi (Süleyman Demirel Üniversitesi).

Sayılarını artırarak yarattığı bu durumdan, geçmişe uzanan mühendislik amaçları doğrultusunda yararlanan teknik eğitim fakülteleri olmuştur. Çünkü bu fakülteler daha Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu iken “mühendis yetiştirmek” amaç ve hevesini taşımaktaydılar. Nitekim kapanan teknik eğitim fakültelerinin yerine mühendis yetiştirmek üzere Teknoloji Fakülteleri kurulmuştur. Üniversitelerde çok sayıda mühendis yetiştiren fakülte bulunmasına, mühendislerin istihdamında da sorunlar yaşanmasına rağmen, bu yeni yapılanmayı anlamak mümkün değildir.

Mesleki Eğitim, Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakültelerinin sayıları sınırlı olmasına rağmen, bu kurumlar da kapatılmış, ilgili sektörlere nitelikli eleman yetiştirmek amacıyla Mesleki Eğitim Fakülteleri yerine Sanat ve Tasarım Fakültesi, Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakültesi yerine de Turizm Fakültesi kurulmuştur. Teknoloji fakülteleri mühendislik fakülteleri ile aynı misyonu paylaşırken, yeni kurulan son iki fakültenin misyonu ise sektöre eleman yetiştiren, sayıları daha fazla olan yüksek okul ve meslek yüksek okulları ile örtüşmektedir.

Mesleki eğitime öğretmen yetiştiren bu fakültelerin kapatılmasını talep edenlerin en önemli gerekçelerinden birincisi mezunların ancak yaklaşık % 5'nin öğretmen olarak atanabilmesi, atanamayanların ise öğretmen olarak yetiştikleri için sektörde iş bulmakta, ünvan ve tatmin edici bir ücret almakta zorluk çektikleridir. İkinci gerekçe ise, meslek öğretmeni yetiştiren bu

fakültelerin benzerinin eğitimde işbirliğine gittiğimiz Avrupa Birliği Ülkelerinde olmadığı yönündedir.

Öne sürülen bu gerekçelerin, mesleki-teknik eğitime öğretmen yetiştiren bu fakültelerin kapatılması için yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir. Eğer istihdam sorunu fakülte kapatmanın gerekçesi olsaydı, mezunları istihdam sorunu yaşayan pek çok fakültenin de kapatılması gerekirdi. Bu fakültelerin özellikle de teknik eğitim fakültelerinin sayıları sınırlı tutulsaydı, yine bu fakültelerin öğretmenlik programları geliştirilerek MEB'in talep ettiği sayı ve nitelikte öğretmen yetiştirilebilseydi, sözü edilen istihdam sorunu yaşanmazdı. Ayrıca bu fakültelerin benzerlerinin Avrupa birliği ülkelerinde olmaması gibi bir gerekçeyi savunmak, ülkemizdeki 75 yıllık bir tecrübeyi göz ardı ederek, bu durumun bir zenginlik olduğunun farkında olmamaktır.

Sonuç ve Öneriler

Öğretmen yetiştirme işlevinin 1982'de Milli Eğitim Bakanlığı'ndan Üniversitelere devredilmesinden sonra da, genel eğitime öğretmen yetiştirmede olduğu gibi, mesleki-teknik eğitime öğretmen yetiştirmede de nicel ve nitel yönden önemli değişimler ve gelişmeler olmuştur. Bu kurumlar, 1982 öncesinde olduğu gibi, kapatıldıkları tarih olan 2009 yılına kadar mesleki-teknik eğitime öğretmen yetiştirme işlevlerini sürdürmüşlerdir.

Ancak bu fakültelerin mezunlarının önemli bir bölümünün öğretmen olarak atanmaması ve yukarıda açıklanan diğer bazı nedenler, bu kurumları amaç ve program yönünden yeni bir arayış ve yapılanma içerisine itmiştir. Fakat bu arayış, fakültelerin öğretmenlik programlarını Bakanlığın ihtiyaç duyduğu sayı ve nitelikte öğretmen yetiştirmeye değil de, sektöre eleman yetiştirmeye yönelik bir amaç ve yapılanmaya odaklanmıştır. Mesleki ve teknik eğitim fakülteleriyle ilgili yapılanma çalışmalarının yoğunluk kazandığı yıllarda yapılan bir araştırma bu fakültelerin amaç ve yeniden yapılandırılmasına ilişkin anlamlı sonuçlar ortaya koymuştur.

Bu makalenin yazarının da içinde yer aldığı bir grup tarafından gerçekleştirilen bir araştırma sonucuna göre, Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim, Mesleki Eğitim ile Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarının tamamı, bu fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin tamamına yakını “Mesleki-Teknik Eğitim Fakülteleri amaç, işlev ve program yönünden yeniden yapılandırılmalıdır” görüşüne katılmışlardır. Ancak bu fakültelerin amaçları hakkında adı geçen fakültelerin öğretim elemanı ve öğrencileri farklı düşünmektedirler (Duman, Gelişli, Çetin, 2009).

Mesleki Eğitim Fakültesinin öğretim elemanlarının tamamı, Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakültesinin öğretim elemanlarının dörtte üçü bu fakültelerin programlarını geliştirerek öğretmen yetiştirme işlevini sürdürmesini, Teknik Eğitim Fakültesinin öğretim elemanlarının tamamına yakını ise fakültelerinin yalnızca sektöre eleman yetiştirecek şekilde yeniden yapılandırılmasını istemektedirler. Mesleki Eğitim, Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin önemli bir bölümü öğretim elemanları gibi düşünürken, Teknik Eğitim Fakültesi öğrencileri hocaları gibi düşünmemekte, bu fakültenin öğrencilerinin önemli bir bölümü fakültelerinin öğretmen yetiştirme işlevini terk etmemesini istemektedirler.

Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasıyla sonuçlanan, yeniden yapılanma adıyla yürütülen bu süreç Mesleki Eğitim, Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakültelerinin yöneticileri tarafından ne yazık ki, iyi yönetilmemiş; süreç, bu iki fakültenin öğretim elemanı ve öğrencilerinin görüşleri dışında, 4 yıllık yüksekokula dönüştüğü günden beri amaç ve programlarını mühendis yetiştirme yönünde değiştirmek isteyen Teknik Eğitim Fakültelerinin öğretim elemanlarının istekleri doğrultusunda sonuçlanmıştır. Kapatılan Teknik Eğitim Fakültelerinin öğretim elemanlarının önemli bir bölümü mühendis yetiştirmek amacıyla yerlerine kurulan Teknoloji Fakülteleri'ne geçmişlerdir.

Mesleki ve teknik okullara nasıl daha iyi öğretmen yetiştirilebileceği tartışılmadan, özellikle öğretmen yetiştirme işlevini sürdürmek isteyen Mesleki Eğitim, Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakültelerinin öğretim elemanlarının görüşleri alınmadan, yalnızca ilgili fakültelerin yöneticileri ile yürütülen süreç sonunda şu veya bu gerekçelerle bu fakülteler kapatıldığına göre; şimdi burada önem verilmesini ve okullaşma oranının artırılmasını istediğimiz mesleki- teknik eğitimin öğretmen ihtiyacının nereden ve nasıl karşılanacağını düşünülmesi gerekir.

Bunun için iki çözüm yolu düşünülebilir. Birincisi yeniden ve sıfırdan başlayarak, alan taassubundan, öğretim elemanlarının hangi derslere gireceği endişesinden kurtularak, Bakanlığın ihtiyaç duyduğu öğretmenlik programlarını kapsayan, sayısı iki ya da üçü geçmeyen yeni bir Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültesi'nin açılması, bu fakültele Bakanlığın ihtiyaç duyduğu sayı ve nitelikte öğrenci alınmasıdır. Bu fakültelerin mesleki eğitime öğretmen yetiştirmede alt yapısı ve zengin birikimi olan Gazi ve Marmara Üniversitelerinde açılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

İkinci çözüm yolu ise, meslek alanlarıyla ilgili alan fakültesi mezunlarına pedagojik formasyon vermek yoluyla meslek öğretmeni yetiştirmektir. Ancak burada düşünülen ve uygulanması istenen pedagojik formasyon eğitimi, ülkemizde geçmişten günümüze 3-4 ay gibi kısa zaman

dilimlerine sığdırılan, adeta “patolojik formasyon”a dönüşen pedagojik formasyon eğitimi değildir. Bu eğitim, bu amaçla kurulmuş, yöneticisi, öğretim elemanı, bina ve donanımı yine bu amaca göre seçilmiş ve donatılmış “pedagoji enstitülerinde” uygulamalı olarak verilmelidir. Verilecek eğitimin süresi 1.5 yıldan az olmamalı, eğitim teori – uygulama boyutuyla, etkin ve kurumsallaşmış bir enstitü ve okul işbirliği içerisinde gerçekleştirilmelidir. Bu eğitime, Bakanlığın öğretmen ihtiyacı kadar sayıda, sektörde alanıyla ilgili en az 3 yıl tecrübesi olanlar mülakat yoluyla seçilerek alınmalıdır. Pedagoji veya Eğitim Bilimleri Enstitülerinde yüksek lisan düzeyinde uygulanan bu programdan mezun olanların da öğretmenliğe atanmaları sağlanmalıdır.

Kaynaklar

- Doğan, H. (1967). “Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulları ile İlgili Bir Çalışma”. Yayımlanmamış rapor. Ankara.
- Doğan, H. (1969). “Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Programları”. Yayımlanmamış rapor. Ankara:
- Duman, T. (1991). *Türkiye’de Ortaöğretime öğretmen Yetiştirme (tarihi Gelişimi)*. İstanbul,: Milli Eğitim Basımevi.
- Duman, T. (1998). Cumhuriyetimizin 75. Yılında Öğretmen Yetiştirme Sistemimiz ve Sorunları, *Milli Eğitim*, sayı 139.
- Duman, T. (1999). Türkiye’de Eğitim Reformları Açısından Öğretmen Yetiştirme Sorunu. *Erdem*. 12, 34: s. 91-107.
- Duman,T. Gelişli, Y., Çetin, Ş. (2009). Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Görüşler. 18. Eğitim Bilimleri Kongresi, Ege Üniversitesi, Kuşadası, İzmir.
- Erkek Teknik Öğretmen Okulu Yönetmeliği*. Tebliğler Dergisi. 12 Mayıs 1947, sayı: 433, .
- Kız Teknik Öğretim*. (1945). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Kız Teknik Öğretmen Okulu Yönetmeliği. (1960)*. Maarif Vekaleti Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı , Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Asistanlık Yönetmeliği*. (1968). Ankara: Fon Matbaası
- Milli Eğitimle İlgili Kanunlar I*. (1953). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Maaske, J., R. (1956). Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Hakkında Rapor, Ankara , Maarif Basımevi.

MEB (1982). *Milli Eğitim Hizmetinde Öğretmen ve Eğitim Uzmanları (Durum ve Sorunları)*. Ankara: Talim ve Terbiye Dairesi Başkanlığı.

MEB (1965). *Mesleki ve Teknik Öğretim Öğretmen Okulları. İstanbul Matbaacılık Okulu yayını.*

MEB. (196). Öğretmen Yetiştirme Komitesi Raporu ve On Yıllık Plan. İstanbul, Milli Eğitim Basımevi.

MEB. (1962). VII. Milli Eğitim Şurasının İncelemesine Sunulan Başlıca Konular. Ankara, Milli Eğitim Basımevi.

MV. (1960). Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı, Kız Teknik Öğretmen Okulu Yönetmeliği. Ankara, Ayyıldız Matbaası.

Sidal, C. (1970). *Endüstriyel Meslek Öğretmenlerin Yetiştirilmesi*. Ankara: Mesleki ve Teknik Öğretim Kitapları, No: 122.

Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu Yönetmeliği. 18 Ekim 1965 tarih ve 1377 sayılı Tebliğler Dergisi.

Tüzün, M. (1978). *Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Programlarının Bütünlüğü İçinde Öğretmenlik Formasyonu Kazandıran Derslerin Yeri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi .

Yüksek Teknik Öğretmen Okulu Asistanlık Yönetmeliği. 22 Ekim 1979 tarih ve 2045 sayılı Tebliğler Dergisi.

Summary

When Republic was established, there were limited numbers of vocational and technical schools. Number of these schools had to be increased around the country for the economical development. However, there weren't any teacher education schools for these schools. There had been some approaches to solve this issue since 1927. Students were sent to abroad and teachers were brought to educate teachers. But, these were temporary solutions. Finally teacher preparation schools were opened. This study aims to analyze and evaluate these schools and bring forward the issues regarding to their closing. Scanning model was applied and written documents and sources were used for this study.

One of these schools –Girls' Vocational Teacher Education School- was established in 1934-1935 academic year. This first school was named Girls' Technical Teacher Education School in 1947 and Girls' Technical Higher Teacher Education School. It was converted to Vocational Education Faculty in 1982. The second school –Male Vocational Teacher Education School- was established in 1937-1938 academic year. This second school was named Male Technical Teacher Education School in 1947 and Male Technical Higher Teacher Education School in 1962. It was converted to Technical Education Faculty in 1982. The third school seeking teacher education for vocational schools was Business Teacher Education School established in 1955-1956 academic year. This school also was named as a Business

and Tourism Higher Teacher Education School and finally converted to Business and Tourism Education Faculty. These schools were established under the guidance of Ministry of Education and turned over to universities and then they were closed down in 2009.

This decision gave an end the 80 years of experience and raised the issue of finding vocation teachers for vocational and technical schools. Because these faculties were closed and whether the new education programs do not open, vocation teachers will have to be provided through pedagogical training. In turn, being a teacher which is requiring a diploma will be reduced to a profession of certificate. It is not possible educating qualified teachers using this method which is limited with 3-4 months of time period and merely has become a 'pathological training' as it was applied in January 2014.